

መጽናዕቲ 1 ጴጥሮስ

ጸሐፊ

ብመሰረት **1ጴጥ 1:1**፡ ጸሐፊኡ ባዕሉ ሃዋርያ ጴጥሮስ ምዃኑ ኣብቲ ሰላምታ ይነግረና። ኣብ ሓፈሻዊ ትሕዝቶ እዚ መልእኽቲ ድማ ጸሐፊኡ ባዕሉ ጴጥሮስ ምዃኑ ብዙሕ ጭብጥታት ኣሎ። ከም ኣብነት ኣብ **1ጴጥ 5:1** ከም ዝጠቀሶ “. . . ብሲቓይ ክርስቶስ ድማ መሰከሪ፡ . . .” ይብላና፤ እዚ ድማ ናይ ገዛእ ርእሱ መንነት ይገልጻልና። ብተወሳኺ’ውን ብዙሓት ናይ መጀመርታ ጸሓፍትን ተመሃሮን መጽሓፍ ቅዱስ ከም ዘረጋግጹልና ከምኒ ኢራንዮስ (185 ዓ.ም.)፣ ክለምንጢዮስ ናይ እስክንድሪያ (200 ዓ.ም.)፣ ቱርቲሊያን (200 ዓ.ም.)፣ ኢዮሰቢስ (300 ዓ.ም.)፣ ጸሐፊኡ ጴጥሮስ ምዃኑ የረጋግጹልና። ኣብዚ መልእኽቲ እዚ ጴጥሮስ ብሓው ስልዋኖስ ከምዝተደገፈ ይገልጻልና እዩ (**1ጴጥ 5:12**)፡ ስልዋኖስ ሓደ ካብቶም ኣብ እዋን ሃዋርያት ዝነበሩ ሚስዮናውን ነብዩን ምዃኑ ብንጹር ሰፊሩ ንረኽቦ (**ግብ 15:32-34, 40, 16:19-25, 17:14**)፤ ከምኡ’ውን ምስ ጳውሎስ ከምዝነበረ ኣብ ገለ ክፋል መጽሓፍ ቅዱስ ሰፊሩ ንረኽቦ (**1ተሰ 1:1, 2ተሰ 1:1**)።

ዝተጻሕፈሉ ግዜ

ብመሰረት ገምጋማዊ ጽሑፋትን ታሪኽን ኣብ መንጎ ከባቢ 60 ክሳብ 65 ዓ.ም. ተጻሒፉ።

ንመን ተጻሒፉ

ኣብ ቀዳማይ ምዕራፍ ከም ዝጠቀሶ ተቐብልቲ እዚ መልእኽቲ’ዚ “. . . ፋሕ ኢሎም ዘለዉ. . .” ይብል። እዛ ፋሕ ኢሎም እትብል ቃል ኣብ **ዮሃ 7:35** ተጠቂሳ ንረኽባ ኢና፡ “. . . ኣብ ሃገር ጽርኢ ፋሕ ኢሎም ዘለዉ. . .” እዞም ፋሕ ዝበሉ ኣይሁድ ብዘመነ ምርኮ ብኣሰራውያንን ባቢሎናውያንን (ከባቢ 700-500 ቅ.ል.ክ.) ፋሕ ዝበሉ እዮም። በዚ መሰረት ድማ ብዙሓት እዚ መልእኽቲ ነቶም ፋሕ ዝበሉ ኣይሁድ ክርስትያናት እዩ ተጻሒፉ ብምባል ርትዒ የቐርቡ፡ ኣብ **ያእ 1:1**’ውን ሰፊሩ ንረኽቦ ኢና። ይኹን እምበር ቅርብ ኢልና ንመልእኽቲ ጴጥሮስ ምስ እነጽንዖ፡ እዚ መልእኽቲ ነቶም ኣህዛብ ዝነበሩ ግናኹ ብምእማን ክርስቶስ የሱስ ክርስትያናት ዝኾኑ’ውን ከም ዝተጻሕፈ’ውን ንረክብ (**1ጴጥ 1:21**)። ስለዚ ጴጥሮስ፡ ነዛ ፋሕ ኢሎም እትብል ቃል ነቶም ኣብ ፈቀዳ ዝተበተኑ ክርስትያናት’ውን እምበር ንኣይሁድ ጥራይ ከምዘይተመልከት የርእየና፡ ብሓፈሻ ንቤተክርስቲያን እተመልከት እያ (**1ጴጥ 2:9-10**)።

ናይ ጴጥሮስ ቀዳሞት ተቀብልቲ መልእኽቱ እምበኣር፡ ክርስትያናት ኣብ ፍቀዳ ፋሕ ዝበሉ (**1ጴጥ 2:11**)፡ ኣብ ጳንጦስን ገላትያን ቀጳይቅያን እስያን ቢቲንያን ዝነበሩ ማለት ናይ ዘመንና ቱርኪ እዩ። ጳውሎስ ኣብዚ ቦታታት ብዙሕ ግዜ ከም ዝተጓዳዘ ተጻሒፉልና ኣሎ (**ግብ 16:7**)፤ ወንጌል ንክሰፍሕ ድማ ብዙሕ ዕድል ዝረኽበ ቦታ እዩ ነይሩ።

ቀንዲ ዓላማ - 1ጴጥሮስ

እዚ መልእኽቲ ነቶም ኣብ ፈቀዳ ተበታተኖም ፋሕ ኢሎም ዝነበሩ ምእመን፡ ነቲ ዝበጽሖም ዝነበረ ከቢድ ፈተና ንምጽንናዕን ምጽናዕን እዩ ተጻሒፉ (**1ጴጥ 1:6, 4:12-19**)። ፈተና ዝርድኦ ሰብ እንተደኣ ሃልዩ ከም ጴጥሮስ ኣይከውንን፡ ምኽንያቱ ብምኽንያት ወንጌል መንግስቲ ኣምላኽ፡ ጴጥሮስ ኣዝዩ ብዙሕ ዝዳይነቲ ፈተና ዝሓለፈ ሃዋርያ እዩ፡ ተቀጥቂጡ፡ ተፈራሪሑ፡ ተገሪፉ፡ ተኣሲሩን ካልእ ብዙሕ ዝዳይነቱ ፈተና በጺሕዎ እዩ። ጴጥሮስ በዚ መልእኽቲ ኣብ እዋን ፈተና ንክጸንዑን ንክተብዑን ክቆሙን ይነግሮም (**1ጴጥ 1:13; 4:16; 5:8,9**)። ስለዚ መከራ ጸጊብኻ፤ ብዘይ ምረት ምውጻእ ወይ’ውን ብዘይ ምጉርምራም

ምኻድ እንታይ ምዃኑ ዝፈልጥ ይመስል። ኣብ እዋን መከራ ከም ምረት፡ ተስፋ ምቕራጽን ዘይእዘዝ ህይወት ምህላው፡ ሰብ ብቀሊሉ ከጥርዮ ይኸእል’ዩ ኢሉ ሰለ ዝሓሰበ፡ ተስፍኡም ከሓድስን እዘዝ ህይወት ንክህልዎምን ዝመኸሮምን ዘጸናንዎምን ዘሎ። ብተደጋጋሚ ድማ በረኽቶምን ሓፍነቶምን ኣብቲ ዝሓረዮም ኣምላኽ ምዃኑ፤ ንሳቶም’ውን ናይ እግዚአብሔር “ሕሩይት” (1ጴጥ 1:2)፤ “ሕሩይ ወለዶ” (1ጴጥ 2:9) ምዃኖም የረጋግጹሎም። እቲ ቀንዲ ሓሳቡ ድማ መልእኽቲ ክርስቶስ የሱስ ዝኾነ “ህያው ተስፋ” ምህላውን ኣርኢያ ክርስቶስ ምኽታል ዘመልከተና እዩ።

- ምትብባዕን ምጽናዕን ኣብ እዋን ፈተና (1ጴጥ 5:10)
- ዝበለጸ ዕድልቶ ካብ እግዚአብሔር “ቅዱስ ህዝቢ” ምዃን እዩ (1ጴጥ 2:9)
- ናይ ባህርን ናይ ጽቡቕ ስነ-ምግባር ትምህርቲ (1ጴጥ 2:11-12)

ቀንዲ ጥቕስታት:

- 1ጴጥ 1:3 "እቲ ንዘይሓልፍን ዘይረከሰን ዘይጽምሉን ኣብ ሰማያት ተኣርኒብልኩም ዘሎ ርስቲ፡ ብናይ የሱስ ክርስቶስ ትንሳኤ ካብ ምውታት ብዝሒ ምሕረት ንህያው ተስፋ ብሓድሽ ዝወለደና ኣምላኽ፡ ኣቦ ጐይታና የሱስ ክርስቶስ ይባረኽ።"
- 1ጴጥ 2:9 "ንስኻትኩም ግና ደግነት እቲ ኻብ ጸልማት ናብቲ ዜገርም ብርሃን ዝጸውዓኩም ምእንቲ ኸትነግሩ፡ ሕሩይ ወለዶ፡ ናይ መንግስቲ ኸህነት፡ ቅዱስ ህዝቢ፡ ጥሪት ኣምላኽ ዝኾኑ ህዝቢ ኢኹም።"
- 1ጴጥ 2:24 "ንኣጢኣት መዊትናስ ንጽድቁ ምእንቲ ኸንነብር፡ ንሱ ባዕሉ ንኣጢኣትና ኣብ ስጋኡ ኣብ ዕንጨይቲ ጸሮ፡ ብቕሳሉ ኢኹም ዝሓወኹም።"
- 1ጴጥ 5:8-9 "ድያብሎስ፡ እቲ መጻርርትኹም፡ ዚውሕጦ ደልዩ ኸም ዝጓዝም ኣንበሳ ኹይኑ ይዘውር ኣሎ እም፡ ተጠንቀቑ፡ ንቕሑ። እዚ ሓሳረ መከራ እዚ ነቶም ኣብ ዓለም ዘልገዉ ኣሕዋትኩም ይበጽሑም ከም ዘሎ እናፈለጥኩም፡ ብእምነት ጸኒዕኩም ተቓወምዎ።"

ጥቕሉል ሓሳብ

ኣብ እዋን መከራ ብሓገስ መከራኻ ምቕባል፡ ጴጥሮስ ዝብለና ዘሎ መከራ ክንቕበል እንከሎና ነቲ መከራ ምእንቲ ክርስቶስ ንረኽቦ ከምዘሎና ርግጻናታት ምዃንን ኣብ ክንዲ ክርስቶስ መከራ ምርካብ ድማ ዓብዩ ዕድል ምዃኑን እዩ። እዛ መልእኽቲ ነቲ ጴጥሮስ ምስ ክርስቶስ እንከሎ ዝነበረ ተመኹሮን ርክብን፤ ከምኡ ድማ ንትምህርትታቱ ሃዋርያ ጴጥሮስ ካብ ግብረ ሃዋርያት የነጽረልና። እቲ ቀንዲ ጸላኢ ክርስትያናት ሰይጣን ባዕሉ ምዃንን፡ ብምምጻእ ክርስቶስ የሱስ ድማ ዓብዩ ተስፋ ከምዘሎና የበስረና።

ምዝማድ

ካብዛ መልእኽቲ ብፍሉይ እንመሃሮ ነገር ምዝማድ ትምህርትታትን መልእኽትን ጴጥሮስ ምስ ትምህርትታት ብሉይ ኪዳንን ትንቢታትን እዩ። ብምግላጽ ክርስቶስ ከምኡ’ውን ብብርሃንን ዕዮን መሲሕ ማለት ክርስቶስ ዝተረኸበ ዓወታት ክርስትያናት የርእየና። ኣብ 1ጴጥ 1:16 ካብ ዘሌዋውያን 11:44 ብምጥቃስ “ኣነ እግዚአብሔር ኣምላኽኩም እየ እም፡ ተቐደሱ። ኣነ ቅዱስ እየ እም፡ ቅዱሳት ኩኑ። . . .” ይኹን እምበር ቅድስና ብምሕላው ሕጊ ዝመጽእ ከምዘይኮነ’ውን ብንጹር ገሊጹልና፡ ግና ብምግላጽ ጸጋ ኣምላኽ ብክርስቶስ የሱስ ዝውሃብ ምዃኑ ኣብ ጥቕሲ 1:13 ይነግረና። ብተወሳኺ ጴጥሮስ ካብ ኢሳ 28:16ን ማዘ 118:22ን ብምጥቃስ ብዛዕባ “እምኑ መኣዝን” ወይ “እምኑ ኩርናዕ” ንሱ ድማ ክርስቶስ ምዃኑ ይምህረና። ንሱ እቲ ኣይሁድ

ዝነዓቅዎን ንምእዛዝ እምነቱ ውን ዘይተገዛኡን ከምዘይተአዘዙን ብንጹር ይገልጻልና። ብተወሳኺ ውን ክርስቶስ ከምቲ ኣብ ብሉይ ኪዳን ብብዙሓት ዝተጻሕፈሉ፡ ንሱ ሓጢአት ዘይፈለጠ ንጹህ ምዃኑ (1ጴጥ 2:22, ኢሳ 53:9)፣ ብክርስቶስ የሱስ ድማ ንቅድስናን ንበረኽት ኣምላኽ ንምውራስ ከምዝተጻወደና (1ጴጥ 3:10,12, መዝ 34:12-16, 1ጴጥ 5:5, ምሳ 3:34) የበስረና።

ትግባረ

ምርግጋጽ ምድሓን ንነፍሲ-ወከፍ ክርስትያን ዝተዋህበ ዕድሎት እዩ። (ዝረገጽናዮ ዓፍራ ኣይኮነን!) ምስ ክርስቶስ ምህላውና እነረጋግጽ፡ ኣብቲ መከራ ክርስቶስ ምስ እንሓብር'ውን እዩ።

ምስቲ ክርስቶስ ኣብ መስቀል ዝወዓለልና እንታይ ኮን ምኾነ ምላሽና። ነቲ ዝፈለጥኩሉ ሒዝካ ምትንሳእ፡ ንሓቂ ምሓዝ ብመከራ ምሕጓስን ሰይጣን ድማ ኩሉ ግዜ ጸላሊኻ እዩ፡ ተጠንቀቅ።

“ካብ ፈተና ባልሃላ እምበር . . .” - ፈተና ካብ 1ጴጥሮስ

1ጴጥ 1:3-9 1.

1. “ህያው ተስፋ” እንታይ ማለት እዩ።
2. ስለምንታይ ጴጥሮስ ህያው ተስፋ ኢልዎ።
3. ናትና ህያው ተስፋ እንታይ እዩ። ዘርዘር
4. ነዛ ህያው ተስፋ ክዉን (possible) ዝገብራ እንታይ እዩ።
5. እንታይ ውርሻ ኣሎና። ዘርዘር
6. ኣብ ዓለም፡ ደቂ ሃብታማት ናይ ወለዶም ውርሻ ስለዘለዎም ህኩያትን ዘይትጉሃት ኮይኖም ይዓብዩ። እቲ ሰማያዊ'ከ ከምኡ ድዩ፡ ስለምንታይ፡ ወይ ስለምንታይ ከምኡ ኣይኮነን።

1ጴጥ 1:13-25

1. ሓጃቹ ልብኹም “ኣእምሮኹም ኣዳልዉ” ኩሉ ዓውደ-ውግእ ኣብ ኣእምሮ እዩ፡ ውግእኻ ብኸመይ ትዋጋእ ኣሎኻ፤ ብኸመይ ናይ ኣእምሮ ውግእ ከም እትዕወት ዘሎኻ ትፈልጥ።
2. ሓጃቹ ልብኹም እትብል፡ ኣብ ካልእ ትርጉማት ብልክዕ መንፈስ እናተጠንቀቐኹም ትብል፡ መንፈስካ ብልክዕ ምሕሳብ እንታይ ማለት እዩ።
3. ፈተና ምስ ዘጋጥመካ ብኸመይ ካብ ፈተና ተምልጥ።
4. ቅዱስ ክትከውን ትደሊ'ዩ፤ ስለምንታይ።

1ጴጥ 2:1-12

1. ስለምንታይ ክርስቶስ ከም ህያው እምኒ ተገሊጹ።
2. ንሕና ብኸመይ ህያዋን ኣእምን ኮይንና።
3. ካህናት ኣምላኽ ኢና፡ ብኸመይ፡ መስዋእትናን ንእግዚአብሔር እነዕግበሉን መገዲ ኸመይ እዩ።
4. እምነ-መእዘን እንታይ እዩ፤ ክርስቶስ እምነ-መእዘንን መሰረት ህይወትካን ድዩ፡ ብኸመይ ኣርእይ።
5. ጥቕሲ 8 ክርስቶስ ንሱ ከውሒ ምዃኑ ይነግረና፡ ናይ ህይወትካ ተመኹሮ ኣካፍል።

1ጴጥ 4: 1-6

1. ዓላማና ኣብ ምድሪ እንታይ እዩ።

2. ምዕራፍ 4:1 - ብስጋኡ መከራ ጸገብ እንታይ ማለት እዩ፤
3. ንምንታይ ኢና እንነብር፤ ስለምንታይ ትነብር ኣሎኻ፤ ብንጹር ናይ ህይወትካ ተመኩሮ፤
4. ኣብ ጥቕሲ 3 “ . . . ዝሓለፈ ዘመን ይኣክል” እንታይ ማለት እዩ፤
5. መሳርሕትካ ወይ መማህርትካ ኣብቲ ናታቶም ዕያግ ዘይምስታፍካ እንታይ ይስምዖም ግለጽ፤
6. ኣብ ጥቕሲ 4 “እናተጻረፉ ብእኡ ይግረሙ ኣለዉ” እንታይ ማለት እዩ፤ ኣብ ህይወትካ ብምንጽብራቕኻ፤
7. ኣብ ጥቕሲ 5 “ጸብጻብ ኪህበዎ እዮም” እንታይ ማለት እዩ፤ ምስ ህይወትካ ብምንጽጻር።
8. “ኣምላኽ ግና ብመንፈስ ኩይኖም ብህይወት ምእንቲ ኪነብሩ” ብመንፈስ ምንባር ኣብ ህይወትካ ዘሎ ዘርዘር።

1ጴጥ 5:6-11

1. ዝላር ርእሰኻ እተትሕተሊ መገዲ ከመይ እዩ፤ ብዘርዘር
2. ኣብ ትሕቲ ጽንዕቲ ኢኡ ኣምላኽ ትሕት በሉ ከመይ ይርድኣኻ፤ ብከመይ ክዉን ትገብር ንሰኻ፤
3. ጥቕሲ 7 ትእዛዝ ድዩ ወይስ ሓሳብ፤ ስለምንታይ እንታይ ይመስለካ፤
4. ካብ ሰይጣን ክንጥንቀቀሉን ክንነቕሓሉን ዝግብእና መገዲ ብዙሕ ጥቀስ፤
5. ካብ መጽሓፍ ቅዱስ ሰይጣን ዝፈተኖም ሰባት ጥቀስ፤ ንእንመን ተዓዊትሎም ጥቀስ፤ ንእንመን ኣይተዓወተሎምን ጥቀስ፤ ስለምንታይ ይመስለካ፤
6. ጴጥሮስ ዝጠቀሶ፡ ሰይጣን ዝጥቀመሉ መገዲ ንገር፤
7. እቶም ቀንዲ ንሰይጣን ንቃወመሎም መገዲ መጽሕእፍ ቅዱስ ዝመሃረና ዘርዘር፤